

ЛВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ СКЛАДОВІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

**МАТЕРІАЛИ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

м. Львів, 24 травня 2023

Конференцію включено до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2023 рік, № 194.

Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 24 травня 2023 р. Львів: ЛНУП, 2023. 201с.

Рецензенти:

- **Світлана ГРИНКЕВИЧ** - д.е.н., професор, професор кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка»;
- **Людмила ГНАТИШИН** - д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

Науковий комітет конференції:

Володимир СНИТИНСЬКИЙ – д.б.н., академік НААНУ, ректор Львівського національного університету природокористування;

Юрій ЛУПЕНКО – д.е.н., професор, академік НААНУ, директор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»;

Володимир КОВАЛІВ – к.е.н., доцент, декан факультету управління, економіки та права Львівського національного університету природокористування;

Ігор ЯЦІВ – д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Львівського національного університету природокористування;

Наталія ВАЛІНКЕВИЧ – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету;

Олександр АВЕРЧЕВ – д.с.-г.н., професор, завідувач кафедри землеробства Херсонського державного аграрно-економічного університету;

Дмитро ОДАРЧЕНКО – д.т.н., професор, завідувач кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи Державного біотехнологічного університету (м. Харків);

Руслана ЛЕВКІНА – д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва і торгівлі Національного університету «Одеська політехніка»;

Julius RAMANAUSKAS – Dr. Hab., Professor, Klaipeda University (Литва);

Maria PARLIŃSKA – Dr. Hab., dr. Hc. of LU. prof. UTH Helena Chodkowska University of Technology and Economics (Польща);

Anna NOWAK – Dr. Hab., kierownik katedry, Profesor uczelni Katedra Ekonomii i Agrobiznesu (Польща);

Kerel TOMŠIK – Dr. Hab., доцент, заступник декана, про-декан Чеського університету наук про життя (Чехія).

Організаційний комітет конференції:

Юрій ГУБЕНІ – д.е.н., професор, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Львівського національного університету природокористування;

Тетяна ГЕТЬМАН – директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної військової адміністрації;

Людмила ГОНЧАРЕНКО – заст. директора департаменту, начальник управління Львівської обласної військової адміністрації;

Володимир КОРУД – віце-президент Львівської торгово-промислової палати;

Володимир КРУПА – к.е.н., доцент, заст. завідувача кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП;

Ольга ЛИСЮК – к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП;

Наталія РАЙТЕР – к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП;

Наталія ЗЕЛІСКО – к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП;

Наталія МАРКОВИЧ – к.е.н., в.о. доцента кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП;

Ганна БАТЮК – к.е.н., ст. викладач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП;

Михайло ІВАЩЕНКО – ст. лаборант кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП.

Відповідальність за зміст та достовірність публікованих матеріалів несуть автори. Тексти подано у авторській редакції.

Валентин СМОЛІНСЬКИЙ

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 100

Оксана СИНЮК

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ..... 103

Ольга БРАГІНА

Марія БОНДАРЧУК

Дмитро СТЕЛЬМАЩУК

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЦІЛЯХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 106

Ганна СИРОТЮК

СТАРТАП ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ 108

Наталія ЛИПЧУК

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ГІРСЬКИХ РЕГІОНАХ ... 112

Василь БОНДАРЧУК

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ..... 113

Наталія АВЕРЧЕВА,

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ..... 116

Андрій ШЕПЕЛЬ

Дмитро ВАЛЬЧУК

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗАЛЕЖНО ВІД ДОЗИ АЗОТНОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ 119

Наталія ЗЕЛІСКО

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА РИЗИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕЛОКАЦІЄЮ 121

Ірина ЯСІНОВСЬКА

Софія СМОЛІНСЬКА

НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНИ 124

Галина БРИЧКА

Богдан БРИЧКА

НАДАННЯ ВИРОБНИЧИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОСЛУГ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СЕЛІ..... 126

Андрій КОЛОДІЙ

Ірина КОЛОДІЙ

ФІНАНСОВІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ..... 128

Список використаних джерел

1. Сільське господарство України 2021 р.: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України. 2022 р. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 15.05.2023).
2. Втрати сільського господарства від війни зростають. URL: <https://proagro.com.ua/news/ukr/vtraty-silskogo-gospodarstva-vid-vijny-zrostayut.html> (дата звернення 15.05.2023).
3. Говард Баффет Ключ до сталого розвитку сільського господарства у підтримці дрібних фермерів. URL: <https://kurkul.com/news/33123-klyuch-do-stalogo-rozvitku-silskogo-gospodarstva-u-pidtrimtsi-dribnih-fermeriv--govard-baffet?fbclid=IwAR0hbTmi-7hOXJVokaYNFlx9m0X8H3NcKrTKRFEfoWdswcDgvBKXbPKVhNc> (дата звернення 12.05.2023).

Андрій ШЕПЕЛЬ
кандидат с.-г. наук, доцент;
Дмитро ВАЛЬЧУК
студент I курсу агрономічного факультету
Херсонський державний аграрно-економічний університет

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗАЛЕЖНО ВІД ДОЗИ АЗОТНОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

У результаті суттєвого подорожчання мінеральних добрив на світовому ринку, в тому числі азотних, перед сільськогосподарськими виробниками постало питання економічно доцільної дози застосування добрив при весняному підживленні посівів озимої пшениці. Так, заступниця директора «Технополь Агро» Олександра Воловик провела в Інстаграм опитування щодо того, чи планують аграрії зменшувати кількість внесення добрив в сезоні 2023 р. З'ясовано, що “зі 130 опитаних аграріїв 45% відповіли, що планують зменшувати внесення мінеральних добрив на 20-30%. Ще 22% опитаних відповіли, що будуть використовувати ту кількість добрив, що і завжди, а 34% – планують зовсім від них відмовитися” [1].

Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва означає одержання максимальної кількості продукції з одного гектара земельної площі, при найменших затратах праці і коштів на виробництво одиниці продукції. Ефективність виробництва, як економічна категорія, відображає дію об'єктивних економічних законів, яка виявляється в результативності виробництва. Економічна ефективність показує кінцевий корисний ефект від застосування засобів виробництва і живої праці, а також сукупних їх вкладень.

Результати виробництва відображають ступінь досягнення цілей при використанні ресурсів, вплив різноманітних факторів і визначається декількома вартісними і натурально-речовинними показниками. Економічну ефективність характеризує рівень рентабельності, який показує величину прибутку на 1 гривню витрат виробництва і характеризує ефективність їх використання у

поточному році. Економічна ефективність вирощування сортів озимої пшениці залежно від дози азотного підживлення приведена в табл. 1. Аналіз економічної ефективності показує, що основні показники виробництва зерна озимої пшениці в однаковій мірі залежать від рівня врожайності. З отриманих даних видно, що з підвищенням рівня врожайності підвищуються виробничі затрати, але вони повністю перебиваються більш високими показниками чистого прибутку та рівня рентабельності.

Кращі економічні показники були отримані у варіанті підживлення сорту Ужинок азотними добривами дозою N_{30} . Врожайність в цьому варіанті була не найвища у досліді – 6,05 т/га, порівняно з іншою дозою підживлення. Так, при підживленні посівів сорту Ужинок мінеральними добривами у дозі N_{60} було отримано зерна на 0,18 т/га більше, порівняно з попереднім варіантом, що в подальшому вплинуло на розмір валової продукції і на її вартість. Якщо порівнювати виробничі затрати, то можна сказати, що на виробництво і реалізацію зерна озимої пшениці, яка вирощувалася на природному фоні (без добрив), витрати склали в середньому 9211 грн./га, внесення азотних добрив дозами N_{30} та N_{60} призводило до збільшення виробничих витрат, в середньому, на 831 та 1584 грн./га відповідно.

Таблиця 1. Економічна ефективність вирощування сортів пшениці озимої залежно від дози азотного підживлення, 2021 р.

Сорти	Дози азоту при весняному підживленні, кг/га	Урожайність, т/га	Вартість продукції, грн./га	Виробничі витрати, грн./га	Собівартість 1 т, грн.	Прибуток, грн./га	Рівень рентабельності, %
Ужинок	Без добрив	5,53	25991	9268	1680	16705	180
	N_{30}	6,05	28435	10131	1670	18303	181
	N_{60}	6,23	29281	10877	1750	18403	169
Благодарка одеська	Без добрив	5,11	24017	9221	1800	14795	160
	N_{30}	5,45	25615	10039	1840	15575	155
	N_{60}	5,64	26508	10786	1910	15721	146
Косо виця	Без добрив	4,46	20962	9122	2040	11839	130
	N_{30}	4,92	23124	9958	2020	13165	132
	N_{60}	5,21	24487	10721	2060	13766	128

За рахунок найбільшої врожайності самим прибутковим виявився варіант розміщення озимої пшениці сорту Ужинок при підживленні азотними добривами у дозі N_{60} , при якому отримали 18403 гривень з одного гектару. Треба відмітити, що при підживленні посівів культури сорту Ужинок дозою N_{30} був отриманий лише на 100 грн./га менший прибуток – 18303 грн./га. В результаті, у цьому варіанті досліді був отриманий максимальний рівень рентабельності у досліді – 181%. Аналізуючи дані по рівню рентабельності, можна зробити висновок, що при вирощуванні озимої пшениці при внесенні у підживлення азотних добрив дозою N_{30} середня рентабельність виробництва зерна сортів культури склала 156%, що не набагато більше ніж у варіанті

природної родючості ґрунту – 157%. Найбільший економічний ефект від вирощування озимої пшениці у досліді був отриманий на посівах сорту Ужинок і внесенні N₃₀ – прибуток склав майже 18300 грн./га, рівень рентабельності 181%. В розрізі сортів, які вивчались у досліді, кращі показники мав сорт Ужинок та Благодарка одеська. Таким чином, при розміщені озимої пшениці в неполивних умовах півдня України по пару треба висівати сорт Ужинок, посіви якого треба підживлювати навесні азотними добривами дозою N₃₀.

Список використаних джерел

1. Ціни - космос. Чи будуть аграрії економити на мінеральних добривах? Режим доступу: <https://latifundist.com/spetsproekt/979-tsini--kosmos-chi-budut-agrariyi-ekonomiti-na-mineralnih-dobrivah>, (дата звернення 10.05.2023 р.)
2. Вартість добрив невинно зростає та як подорожчання газу вплине на сільське господарство. Режим доступу: <https://superagronom.com/news/14013-vartist-dobriv-nevpinno-zrostaye-ta-yak-podorojchannya-gazu-vpline-na-silске-gospodarstvo>, (дата звернення 10.05.2023 р.)
3. Аверчев О.В., Аверчева Н.О., Фесенко Г.О. Стан виробництва та кон'юнктура ринку круп в Україні. Recent Scientific Investigation : Scientific Collection “InterConf”, (37) : with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference, Oslo, December 6–8, 2020. Oslo, Norway, 2020. P. 19–29.
4. Стратегія вирощування і використання української пшениці в ринкових умовах / Попереля Ф., Червоніс М., Литвиненко М., Соколов В., Вовкодав В. // Пропозиція. – 2003. – №3. – С. 31-33.

Наталія ЗЕЛІСКО

к.е.н., доцент

Львівський національний університет природокористування

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА РИЗИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕЛОКАЦІЄЮ

Релокація бізнесу для вітчизняних суб'єктів господарювання нещодавно була мало актуальною, а практичний досвід переміщення потужностей – практично відсутній. Проте умови, в яких ми усі опинилися, змусили приймати швидкі рішення практично в непередбачуваному середовищі: забезпечувати переселених людей роботою та «рятувати» виробничі потужності.

На сьогодні головною причиною та негативним наслідком релокації бізнесу є війна росії проти України. Переміщення бізнесу у західні регіони України внаслідок повномасштабного вторгнення росії супроводжується цілою низкою проблем та особливостей. Насамперед зазначимо, що лідером за кількістю релокованих малих та середніх бізнесів є Львівська область. Як свідчить офіційна статистика, у Львівську область переміщено 233 підприємства. Загалом же Львівська обласна військова адміністрація отримала

Електронне наукове видання

**Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку
підприємництва**

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, Львів:
ЛНУП, 2023

Відповідальний за випуск проф. Губені Ю. Е.

Комп'ютерна верстка: колектив кафедри підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності, ЛНУП

Рекомендовано до оприлюднення вченою радою факультету управління,
економіки та права
Львівського національного університету природокористування,
протокол № 8 від 22 травня 2023 р.